

**vlaamse
ouderenRaad**

Ontwerp van het Vlaams Ouderenbeleidsplan 2026-2030

Advies 2026/3

Inhoud

1. Inleiding	4
2. Participatief voorbereidingstraject	5
3. Evaluatie van het Vlaamse Ouderenbeleidsplan 2020-2025.....	6
4. Hanteer principes als rode draden.....	7
4.1. Inclusief ouderenbeleid met aandacht voor de beleidsparticipatie van ouderen	7
4.2. Mensenrechtenbenadering	8
4.3. Autonomie van ouderen	9
4.4. Inspraak en medezeggenschap van ouderen in de vormgeving van het ouderenbeleid op lokaal en bovenlokaal vlak	9
4.5. Erkenning van de diversiteit binnen de groep ouderen	10
4.6. Proportioneel universalisme.....	10
5. Maak werk van een consultatieagenda voor verdere inspraak van ouderen	11
6. Zorg voor een efficiënte en transparante opvolging van het Ouderenbeleidsplan	12
6.1. Domeinoverschrijdende engagementen	12
6.2. Duidelijke prioriteiten	12
6.3. Heldere acties	12
6.4. Duidelijke taakverdeling en verantwoordelijkheden.....	13
6.5. Relevante indicatoren voor de impactmonitoring	13
6.6. Concrete timing en budgetten.....	13
6.7. Periodiek horizontaal overleg.....	14
6.8. Jaarlijkse parlementaire evaluatie	14

7. De bouwsteen ‘Participatie in de samenleving’	14
7.1. Thema: Een waarderende en valoriserende beeldvorming van de diverse ouderengroepen	14
7.2. Thema: Bevorderen van een kwalitatieve beleidsparticipatie van ouderen op alle beleidsniveaus.....	15
7.3. Thema: Erkennen van en inzetten op maximale participatie binnen de diverse ouderengroepen	15
7.4. Thema: Inzetten op initiatieven die sociale cohesie versterken	16
8. De bouwsteen Wonen	17
8.1. Thema: Levensloopbestendig bouwen	18
8.2. Thema: We creëren een diversiteit aan woonvormen tussen thuiszorg en woonzorg.....	18
8.3. Thema: We zetten in op de betaalbaarheid van wonen	19
8.4. Thema: We zetten in op een leeftijdsvriendelijke omgeving voor ouderen	19
9. De bouwsteen ‘Zorg en Ondersteuning’	20
9.1. Thema: Uitbouwen van een vroegtijdig, gecoördineerd preventieprogramma vanuit een proportioneel universalisme met aandacht voor vroegtijdige zorgplanning	20
9.2. Thema: We omarmen technologie en innovatie om warme zorg aan te vullen	20
9.3. Thema: We zorgen voor wie zorgt.....	21
9.4. Thema: We zetten in op een efficiënte, toegankelijke en betaalbare zorg.....	22
9.5. Thema: Een proactief, datagedreven populatie- en capaciteitsmanagement	23
10. Conclusie: quo vadis, Vlaamse regering, met het ouderenbeleid?	24
11. Suggesties voor indicatoren	25

1. Inleiding

Met dit advies geeft de Vlaamse Ouderenraad zijn visie op het ontwerp van het Vlaamse Ouderenbeleidsplan 2026-2030. We erkennen het participatieve voorbereidingstraject en de ambitie van het plan, maar stellen tegelijk vast dat cruciale randvoorwaarden voor een daadkrachtig ouderenbeleid ontbreken. Vanuit onze rol als adviesorgaan hebben we het voorliggende ontwerp zorgvuldig bekeken – in het licht van eerdere adviezen en signalen van ouderen zelf. In dit advies reiken we aandachtspunten en aanbevelingen aan die volgens ons kunnen bijdragen tot een versterking en verduidelijking van het plan. Zo wil dit advies constructief bijdragen aan een sterker, meer coherent en meer impactvol beleidskader. Daarbij leggen we de focus op haalbaarheid, samenhang en impact voor de diverse groep oudere volwassenen. Onze insteek heeft als gedeeld doel een kwaliteitsvol en toekomstgericht ouderenbeleid voor Vlaanderen.

2. Participatief voorbereidingstraject

De Vlaamse Ouderenraad wil zijn waardering uitdrukken voor het **participatieve traject** dat voorafging aan dit ontwerp. Deze participatie startte voor de Vlaamse Ouderenraad in feite al in 2024, bij de totstandkoming van [ons advies op eigen initiatief over de opmaak van het nieuwe Ouderenbeleidsplan](#). Zoals bij elk advies van de Vlaamse Ouderenraad betrokken we hierbij de leden van de betrokken commissie. In dit geval namen al onze commissies deel aan de bespreking van het vorige Ouderenbeleidsplan wat zorgde voor een heel brede consultatie met substantiële aandacht voor de nodige inbreng vanuit alle leden van de Ouderenraad. Zo konden vanuit diverse invalshoeken aandachtspunten voor het nieuwe Ouderenbeleidsplan naar voren worden geschoven.

Voor iedereen die zich hierbij heeft ingezet, was het ook erkentelijk om vast te stellen dat dit advies effectief werd gelezen en ter harte is genomen: zowel de voorgestelde leidende principes van het nieuwe Ouderenbeleidsplan, alsook aandacht voor beleidsthema's die in het vorige beleidsplan onderbelicht bleven, werden overgenomen in het beleidsplan voor 2026-2030.

Ook bij de hierop volgende overlegmomenten voor belanghebbenden georganiseerd op initiatief van het Departement Zorg werden ouderen betrokken. Deze momenten leidden tot een reeks speerpunten en acties die tijdens een overleg van een hiervoor ad hoc samengestelde, diverse klankbordgroep van oudere personen onder de loep werden genomen. Op dit forum kregen ouderen eveneens de gelegenheid om hun noden, wensen en verwachtingen over de voorgestelde punten te expliciteren. Hierdoor zijn in de tekst die voorligt veel thema's geïntegreerd die belangrijk zijn voor ouderen en waarvoor het ouderenbeleid dus maatregelen moet voorzien. De grote mate van expertise waarover de penhouders beschikten om zoveel diversiteit aan deze thema's toe te voegen, is in onze ogen een groot pluspunt.

Voor de opmaak van dit advies bogen – desondanks de korte adviestijd – vertegenwoordigers van onze lidorganisaties uit verschillende commissies van de Vlaamse Ouderenraad zich over deze tekst. Ze hanteerden hierbij het in 2025 goedgekeurde advies over de opmaak van het Vlaamse Ouderenbeleidsplan als maatstaf, alsook andere uitgebrachte recente adviezen van de Vlaamse Ouderenraad. Hun opmerkingen en aanbevelingen, versterkt door een daaropvolgende brede consultatie bij alle [leden](#) van de Vlaamse Ouderenraad, kan u hieronder lezen.

3. Evaluatie van het Vlaamse Ouderenbeleidsplan 2020-2025

Wie wil bouwen aan de toekomst, trekt beter lessen uit het verleden. Daarom had de Vlaamse Ouderenraad aanbevolen werk te maken van een grondige evaluatie van het Ouderenbeleidsplan 2020-2025. Op 24 maart '26 heeft minister Gennez tijdens de vergadering van de [commissie voor Welzijn, Volksgezondheid, Gezin, Armoedebestrijding en Gelijke Kansen](#) verklaard dat de evaluatie wel degelijk is gebeurd en afgerond. We betreuren het dat deze evaluatie ontbrak bij de ontvangst van dit document.

Voor de Vlaamse Ouderenraad blijft de evaluatie van het vorige Ouderenbeleidsplan een noodzakelijke basis voor het huidige beleidsplan. Er is duidelijkheid nodig over welke doelstellingen werden gerealiseerd, welke acties het beoogde effect hadden en waar zich structurele knelpunten hebben voorgedaan. Hierdoor vermijden we ook dat er de komende jaren tijd wordt verloren met het verkennen van pistes of evalueren van acties, terwijl een terugblik op de voorbije 5 of 10 jaar ons hetzelfde kan leren. Het is eveneens erg onduidelijk of en in welke mate initiatieven rond participatie, wonen en zorg uit het vorige beleidsplan worden voortgezet of aangepast, en welke motieven aan de basis van deze beslissing liggen.

De lessen uit het verleden zijn essentieel om bepaalde tekortkomingen niet opnieuw te herhalen. Zo ging ook het vorige Ouderenbeleidsplan van start zonder duidelijke indicatoren, wat er mee toe heeft geleid dat er tijdens de vorige legislatuur geen voortgangsrapporten zijn gepubliceerd en er ook geen tussentijdse of eindevaluatie is gemaakt van het plan. Diezelfde onvolkomenheden zouden het mogelijke succes van het nieuwe Ouderenbeleidsplan meteen op losse schroeven zetten.

4. Hanteer principes als rode draden

Een vernieuwd element in het Ouderenbeleidsplan 2026-2030 zijn de zes leidende principes die naar voren worden geschoven. De Vlaamse Ouderenraad erkent de noodzaak van deze zes principes. Als deze principes werkelijk een oprecht engagement van het beleid ten aanzien van elke oudere in onze samenleving zijn, dan is het wel essentieel dat ze continu als rode draden doorheen het beleidsdocument worden toegepast, richting geven aan concrete beleidskeuzes en garanties bieden voor de inclusie van alle oudere volwassenen. Anders blijven ze dode letter en ondergraven ze het vertrouwen van ouderen in dit beleidsplan. Hierna volgen de reflecties van de Vlaamse Ouderenraad over hoe in het voorliggende plan de invulling van de zes leidende principes wordt gepercipieerd.

4.1. Inclusief ouderenbeleid met aandacht voor de beleidsparticipatie van ouderen

Bij het principe van een inclusief ouderenbeleid met aandacht voor de beleidsparticipatie van ouderen wordt er onder meer verwezen naar de eerste EU-strategie voor *Intergenerational Fairness*. Hoewel Europese ouderenorganisaties actief hebben bijgedragen aan het consultatieproces en een voorstel voor een EU-actieplan ter bestrijding van leeftijdsdiscriminatie indienden, werd dit voorstel niet opgenomen in deze nieuwe EU-strategie. Dit Europese plan schiet tekort, en het valt daarbij op dat niet voor de term “*solidarity*”, maar voor “*fairness*” werd gekozen. Een term die zich overigens moeilijk laat vertalen naar het Nederlands.

De Vlaamse Ouderenraad ziet deze EU-strategie dus absoluut niet als een leidend voorbeeld van een geslaagde vorm van ouderenbeleid en ouderenbeleidsparticipatie. Deze strategie had gelijkwaardigheid tussen generaties centraal moeten stellen, maar bij gebrek aan duidelijke engagementen tot wets- en beleidshervormingen en aan meetbare doelstellingen om agisme aan te pakken en leeftijdsvriendelijk beleid in de hele Europese Unie te bevorderen, dreigt de intergenerationele rechtvaardigheid of “*fairness*” een lege doos te worden.

Daarnaast ontbreekt voor de Vlaamse Ouderenraad een duidelijke koppeling met internationale kaders en engagementen, zoals het door de VN (Verenigde Naties) en de WHO (Wereldgezondheidsorganisatie) uitgeroepen decennium voor gezond ouder worden (“[The Decade of Healthy Ageing](#)”), waarin expliciet wordt ingezet op gezond en actief ouder worden, intergenerationele solidariteit en de bestrijding van agisme. Ook de beleidslijnen en aanbevelingen van onder meer de OESO (Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling) worden onvoldoende benut als richtinggevend kader. Hierdoor blijft onduidelijk hoe Vlaanderen zich positioneert ten opzichte van deze engagementen, opgenomen in deze internationale agenda’s, en hoe deze worden vertaald naar concrete beleidskeuzes.

De Vlaamse Ouderenraad vraagt de Vlaamse overheid om de PANEL-principes te waarborgen:

- Participatie: Ouderen niet alleen horen, maar zeker ook betrekken bij besluitvorming.
- Accountability: De overheid moet verantwoording afleggen over het (niet) behalen van doelen.
- Non-discriminatie: Specifieke aandacht voor intersectionaliteit (bijv. oudere migranten of LGBTQ+-ouderen).
- Empowerment: Ouderen bewust maken van hun rechten zodat ze die kunnen opeisen.
- Legaliteit: De koppeling aan bestaande wettelijke kaders.

De Vlaamse overheid zou ook elk nieuw decreet of besluit systematisch moeten toetsen aan de vraag: *"Versterkt of beperkt dit de fundamentele rechten van de oudere?"*

Naast de genoemde rechten moet er ook voldoende aandacht zijn voor volgende bijkomende rechten:

- Zelfbeschikkingsrecht: het recht om de regie over het eigen leven te hebben en te behouden, ook bij afhankelijkheid of bij opname in een voorziening.
- Vrijheid van beweging: de lessen van de coronaperiode hebben geleerd dat deze vrijheid cruciaal is.
- Bescherming tegen geweld en misbruik: het specifiek mensenrechtelijk thema (-van ouderen mishandeling blijft vaak onderbelicht in algemene teksten).

4.2. Mensenrechtenbenadering

De Vlaamse Ouderenraad juicht het principe toe om consequent een mensenrechtenbenadering toe te passen in discussies over het ouderenbeleid. Ouderen zijn inderdaad in de eerste plaats mensen met rechten en burgers die volwaardig deel uitmaken van onze gemeenschap. Of het nu gaat om adequate huisvesting, toegang tot sanitaire voorzieningen of mobiliteit, toegankelijke dienstverlening, lichamelijke of geestelijke gezondheidszorg, ... Telkens zijn dit mensenrechten die ook doorheen de beleidstekst zo benoemd en in de verf moeten worden gezet.

Net omdat de essentiële basisrechten van oudere personen nog onvoldoende gewaarborgd worden, vragen we dat deze belofte aan alle ouderen in onze samenleving zich zal vertalen in een duidelijk standpunt van de Vlaamse regering over de noodzaak van een VN-conventie voor de rechten van ouderen. Zo'n standpunt moet dan ook navolging krijgen in een duidelijk engagement van Vlaanderen om België een trekkersrol te laten opnemen, zoals we al in 2023 vroegen in het [advies over een VN-conventie voor de mensenrechten van ouderen](#).

In februari jongstleden werd het startschot gegeven voor de totstandkoming van een VN-conventie voor de rechten van ouderen. Van 18 tot 20 februari 2026 vond de eerste organisatievergadering plaats van de intergouvernementele Werkgroep inzake Oudere Personen in Genève. Er zijn dit jaar nog twee vergaderingen van deze VN-werkgroep gepland. Het momentum is nu. Er is geen tijd te verliezen om tot een standpunt te komen, de werkzaamheden van de werkgroep te ondersteunen en hierbij maximaal ouderen(verenigingen) te betrekken.

4.3. Autonomie van ouderen

Autonomie en regie over het eigen leven is geen luxe, maar een basisrecht. Eigen keuzes maken en zelf richting kunnen geven aan je leven is cruciaal voor iedere persoon. Dit vergt duidelijke en toegankelijke informatie, voldoende keuzemogelijkheden én een maatschappij die dit recht op zelfbeschikking erkent en waarborgt. Toch ervaren oudere personen vaker dat dit recht hen wordt ontnomen. Dit kan veroorzaakt worden door structurele drempels zoals digitalisering, complexe regelgeving, beperkte mobiliteit en toegang tot dienstverlening. Maar bijvoorbeeld ook in de zorgcontext waar beslissingen over hun dagelijkse leven zonder hun instemming worden genomen of wanneer familieleden menen dat zij beter kunnen bepalen wat het beste is voor de oudere persoon in kwestie. Nochtans leidt dit gebrek aan zelfbeschikking net tot gevoelens van machteloosheid, frustratie en een verminderde zelfredzaamheid en levenskwaliteit. Daarom is het belangrijk dat de regering investeert in kaders voor ondersteunde besluitvorming, waarbij de focus ligt op hoe we de wil van de oudere kunnen achterhalen en ondersteunen, in plaats van die te vervangen door bijvoorbeeld de mening van een bewindvoerder of arts.

In het voorliggende plan is te weinig transversaal aandacht voor die garantie van de autonomie van oudere personen. Passages over het te lang wonen in onaangepaste woningen of de druk om samen te gaan wonen kunnen als betuttelend of verwijtend worden ervaren. Ook in de beleidsmaatregel rond het nieuwe Dementieplan is er nog te weinig concrete aandacht voor de zelfbeschikking en de participatiemogelijkheden van personen met dementie. Er wordt wel vermeld dat er wordt gewerkt aan het versterken van inclusie en maatschappelijke participatie van ouderen met dementie, maar dit wordt te weinig geconcretiseerd en daardoor onvoldoende gegarandeerd.

4.4. Inspraak en medezeggenschap van ouderen in de vormgeving van het ouderenbeleid op lokaal en bovenlokaal vlak

Bij het principe van inspraak en medezeggenschap van ouderen in hoe het ouderenbeleid lokaal en bovenlokaal wordt vormgegeven, wordt gesteld dat de betrokkenheid van ouderen de kwaliteit van beslissingen versterkt. Deze vaststelling onderschrijven we als Vlaamse Ouderenraad helemaal, en we juichen de constructieve erkenning van deze gremia toe. De Vlaamse Ouderenraad beschouwt het betrekken van ouderen en het gevolg geven aan hun insteken overigens niet zozeer als “een

meerwaarde in beleidsprocessen”, maar als een basisvereiste en uitgangspunt om tot kwalitatieve beslissingen te komen.

Ook wat dit principe betreft, is er bij te weinig voorgestelde maatregelen aandacht voor de rol en de inbreng van oudere personen zelf. Wanneer er wel een participatief traject met ouderen en ouderenorganisaties wordt aangekondigd, vereist dit ook een duidelijke planning en een tijdige bekendmaking van de mogelijkheid en eventuele voorwaarden om deel te nemen. Hefbomen om dit te concretiseren zijn essentieel om participatie structureel te verankeren. Deze concrete randvoorwaarden zijn momenteel onvoldoende uitgewerkt. De Vlaamse Ouderenraad ziet medezeggenschap als een formele vereiste voor ouderenbeleid. Participatie is geen gunst, maar een democratisch recht. Dit vereist dat de regering transparante terugkoppeling wettelijk verankert, ondersteuningsgaranties biedt aan adviesraden om drempels weg te werken en inclusienormen hanteert, zodat diverse groepen oudere personen worden betrokken.

4.5. Erkenning van de diversiteit binnen de groep ouderen

De erkenning van de diversiteit binnen de groep ouderen is bij uitstek essentieel voor de Vlaamse Ouderenraad. Daarom hebben we hier ook veel aandacht aan besteed bij de uitwerking van onze voorgestelde structuur voor het nieuwe Ouderenbeleidsplan. Hoewel diversiteit een transversale uitdaging is, vindt dit belangrijke principe helaas te weinig navolging in het vervolg van het beleidsplan. We vragen dat de overheid diversiteit niet louter als een statistisch gegeven behandelt en dat deze erkenning ook wordt vertaald naar specifieke actieplannen, met cultuursensitieve normen, inclusieve communicatie en impactbeoordelingen voor de verschillende subgroepen van ouderen.

Er wordt terecht gesteld dat een inclusief beleid om maatwerk, dialoog en samenwerking met diverse actoren vraagt en dat beleidsmaatregelen moeten inspelen op de situatie van specifieke groepen ouderen. Toch komen ouderen met een migratieachtergrond, ouderen in armoede of ouderen op het platteland quasi niet aan bod in de huidige bouwstenen van het Ouderenbeleidsplan. Alleenstaande ouderen worden dan weer enkel vernoemd als het over het dreigende gebrek aan beschikbare mantelzorgers gaat. Ook voor hen staan er echter geen specifieke actiepunten op maat in de tekst. Het is onvoldoende dat er aandacht wordt besteed aan diverse groepen ouderen in de omgevingsanalyse. Er moeten concrete en gerichte beleidsmaatregelen voor ieder van hen worden voorzien.

4.6. Proportioneel universalisme

Uit het voorgaande principe van de diversiteit, die de ouderenpopulatie kenmerkt, volgt dat sommige groepen ouderen extra ondersteuning nodig hebben om gebruik te kunnen maken van essentiële basisvoorzieningen. Het principe van proportioneel universalisme is erg belangrijk om tot een samenleving te komen waarin solidariteit en gelijkwaardigheid hand in hand gaan.

Daarom is het erg vreemd dat dit principe slechts één keer vernoemd wordt, bij het preventiebeleid. De Vlaamse Ouderenraad roept de Vlaamse regering op om dit principe op alle maatregelen toe te passen, meer in bijzonder voor ouderen in een bepaalde kwetsbare situatie en dus ook te huldigen als het gaat om vrijetijds- of beleidsparticipatie, mobiliteit, wonen en andere zorg- of dienstverleningsgerelateerde domeinen. Dit kan in de vorm van een automatische rechtentoekenning, extra ondersteuning bij een hogere mate van kwetsbaarheid, maar ook door outreachend en wanneer nodig zelfs aanklappend tewerk te gaan.

5. Maak werk van een consultatieagenda voor verdere inspraak van ouderen

In de ontwerptekst wordt gemeld dat er een kwaliteitsvolle dialoog zal worden opgezet met de Vlaamse Ouderenraad en dat we betrokken zullen worden in alle fasen van de beleidscyclus. Met het oog op die kwaliteitsvolle dialoog herhaalt de Vlaamse Ouderenraad zijn vraag om een consultatieagenda op te stellen, zodat de Vlaamse Ouderenraad zich nog beter kan kwijten van zijn rol als inspraak- en adviesorgaan.

De opmaak van een Ouderenbeleidsplan mag geen eenmalige denkoefening zijn tijdens een legislatuur. Dit moet een levend beleidsdocument zijn. Daarom vraagt de Vlaamse Ouderenraad een expliciet engagement van alle betrokken Vlaamse ministers om een participatief beleid te voeren bij de verdere concretisering en evaluatie van de vooropgestelde acties in het Vlaamse Ouderenbeleidsplan.

Dit houdt ook in dat er tijdig om advies van de Vlaamse Ouderenraad wordt gevraagd bij nieuwe beleidsinitiatieven met een impact op ouderen, zodat de participatie door ouderen zelf bij het opmaken van beleidsadvies wel degelijk kan worden gegarandeerd en dit geen schijnparticipatie wordt. Een noodzakelijke voorwaarde om dit te realiseren is de opmaak van een werkbare agenda die rekening houdt met een realistische consultatieperiode om de achterban van de Vlaamse Ouderenraad doeltreffend te kunnen raadplegen. Pas dan garanderen we dat ouderen volwaardig participeren aan de opmaak van beleidsadvies.

6. Zorg voor een efficiënte en transparante opvolging van het Ouderenbeleidsplan

In ons advies over de opmaak van het nieuwe Ouderenbeleidsplan pleitten we voor een sterk onderbouwd ouderenbeleid dat niet enkel inzet op intenties, maar ook op meetbare impact op oudere personen in onze samenleving. Tot onze verbijstering moeten we vaststellen dat alle elementen voor een efficiënte en transparante opvolging van het Ouderenbeleidsplan momenteel ontbreken.

6.1. Domeinoverschrijdende engagementen

Ouderenbeleid is bij uitstek beleidsdomeinoverschrijdend. De Vlaamse Ouderenraad pleit daarom voor een Vlaams Ouderenbeleidsplan met beleidsdomeinoverschrijdende doelstellingen en beleidsacties. We merken dat er in deze ontwerp tekst momenteel slechts ad hoc bij enkele maatregelen over domeinen en sectoren heen werd gedacht. De samenwerking tussen verschillende verantwoordelijke ministers en departementen wordt nu nog onvoldoende duidelijk gemaakt doordat maatregelen te fragmentair worden benaderd en niet alle betrokken ministers of departementen worden geïdentificeerd.

Zo zijn de maatregelen rond buurtgerichte zorg (domein welzijn), een leeftijdsvriendelijke inrichting van de woonomgeving en de 15-minutenstad in termen van de loopafstand (domein ruimtelijke ordening) onlosmakelijk met elkaar verbonden. Bij de buurtgerichte zorg ontbreekt nu echter de invalshoek van ruimtelijke ordening en mobiliteit, en bij de 15-minutenstad wil men het omgevingsaspect oplossen via het sensibiliseren van lokale besturen, hoewel Omgeving en Mobiliteit ook Vlaamse beleidsdomeinen zijn.

6.2. Duidelijke doelstellingen en prioriteiten

Het huidige ontwerp van beleidsplan bevat een ambitieuze set van meer dan 50 maatregelen of doelstellingen, maar in de huidige vorm zien we eerder een opsomming van potentiële initiatieven dan een strategisch kader dat richting geeft aan beleidskeuzes en de inzet van middelen. Er wordt onvoldoende duidelijk gemaakt welke beleidsdoelstellingen er per domein prioritair zijn. We vragen hiervoor heldere engagementen van alle leden binnen de Vlaamse regering.

6.3. Heldere acties

In het huidige ontwerp bulkt het helaas van de algemene formuleringen die geen waarborg vormen voor daadwerkelijk beleid. Hoewel er telkens gesproken wordt over een omschrijving van de maatregel, gaat het vaak om een schets van de situatie en/of om een verantwoording van de maatregel. De Vlaamse Ouderenraad vraagt om SMART-geformuleerde acties, waarbij de situatieschets en de concrete maatregel duidelijk gescheiden zijn.

6.4. Duidelijke taakverdeling en verantwoordelijkheden

In het ontwerp van het Vlaamse Ouderenbeleidsplan wordt heel vaak “we” gebruikt. Dit verzwakt de tekst aanzienlijk, aangezien het hierdoor onduidelijk is wie zich precies waartoe engageert. De Vlaamse Ouderenraad vraagt om dit zoveel mogelijk te verduidelijken in de definitieve versie van het Vlaamse Ouderenbeleidsplan, waarbij elke minister haar of zijn verantwoordelijkheid neemt.

We missen ook de vermelding van stakeholders bij de concrete maatregelen. Hierdoor worden vaak heel wat belangrijke partners vergeten, zoals ouderenverenigingen, lokale ouderenraden of ouderen zelf, en is er ook geen aandacht voor de randvoorwaarden om hun participatie te faciliteren en te garanderen.

Er wordt ook vaak naar de lokale besturen verwezen om beleid te realiseren, maar er wordt geen rekening gehouden met de diversiteit onder gemeenten en het feit dat er een verschil in draagkracht is tussen bijvoorbeeld een centrumstad en een kleinere gemeente. De stimulansen om lokaal beleid te voeren en/of de ondersteuning van lokale besturen ontbreken nu nog vaak. Deze motivatie hoeft overigens niet altijd louter financieel te zijn. Het aanreiken van kaders met duidelijke, inspirerende handvatten waarmee men snel aan de slag kan, kan lokale besturen ook vooruithelpen.

6.5. Relevante indicatoren voor de impactmonitoring

Met het oog op de opvolging op middellange en lange termijn stelt de Vlaamse Ouderenraad voor om bij elke actie in het Ouderenbeleidsplan duidelijke indicatoren te hanteren, die het mogelijk maken om de impact van het beleid en van maatschappelijke tendensen op de levenssituatie van ouderen vast te stellen en beter op te volgen. Zonder concreet geformuleerde indicatoren kan er immers geen vooruitgang op middellange termijn worden geboekt, laat staan wezenlijke verandering voor ouderen en de brede bevolking op langere termijn.

6.6. Concrete timing en budgetten

Om tot een transparant ouderenbeleid te komen, zijn ook concrete budgetten en een duidelijke timing noodzakelijk. Door simpelweg 2026-2030 als termijn op te geven of naar de recurrente middelen te verwijzen, is het onmogelijk om te doorgronden hoe vlug er werk zal worden gemaakt van maatregelen en of er een realistisch budget vrijgemaakt wordt om de gewenste doelstelling te realiseren. Daarnaast is het noodzakelijk om met realiteitszin rekening te houden met de demografische evoluties die in de omgevingsanalyse worden beschreven. Tegen het einde van de looptijd van dit ouderenbeleidsplan groeit het aantal oudere volwassenen immers aanzienlijk, waardoor de voorziene budgetten structureel aan deze ontwikkeling moeten worden aangepast.

6.7. Periodiek horizontaal overleg

Om een efficiënte en transparante opvolging van het Ouderenbeleidsplan te garanderen, vraagt de Vlaamse Ouderenraad om minimaal jaarlijks een periodiek horizontaal overleg met de relevante stakeholders te organiseren, naar het voorbeeld van het monitoringcomité ter opvolging van het Vlaamse Actieplan tegen Armoede. Een aanspreekpunt voor ouderenbeleid per entiteit zou dit overleg vergemakkelijken.

6.8. Jaarlijkse parlementaire evaluatie

De Vlaamse Ouderenraad beveelt ook aan dat de vooruitgang die voor de verschillende acties in het beleidsplan werd gerealiseerd jaarlijks wordt besproken in de bevoegde parlementaire commissies. Dit zal de coördinatie en implementatie van het Ouderenbeleidsplan enkel maar ten goede komen en draagt ook bij tot een vlottere eindevaluatie.

In het voorstel van het Vlaams Ouderenbeleidsplan 2026-2030 worden drie bouwstenen naar voren geschoven: 'participatie in de samenleving', 'wonen' en 'zorg en ondersteuning'. Per bouwsteen werden thema's toegevoegd. We voegen hier naar analogie met deze structuur van het plan de reflecties en bezorgdheden van de Vlaamse Ouderenraad toe.

7. De bouwsteen 'Participatie in de samenleving'

In deze bouwsteen staat de participatie van ouderen in de samenleving centraal. Er is terecht aandacht voor de beeldvorming van ouderen en voor de strijd tegen agisme en discriminatie van oudere personen, maar ook voor de beleids- en vrijetijdsparticipatie van ouderen en voor de sociale cohesie. De Vlaamse Ouderenraad eist dat er beleidsmaatregelen worden opgenomen om de kansen van oudere werknemers op de arbeidsmarkt te verbeteren en hun uitsluiting op de werkvloer tegen te gaan.

7.1. Thema: Een waarderende en valoriserende beeldvorming van de diverse ouderengroepen

Om tot een waarderende en valoriserende beeldvorming van de diverse groepen ouderen te komen, wordt er in dit ontwerp van ouderenbeleidsplan vooral gefocust op maatregelen om agisme tegen te gaan en om niet langer met blinde vlekken in wetenschappelijk onderzoek te zitten.

Dit zijn belangrijke maatregelen, maar een genuanceerde beeldvorming over ouderen betekent ook dat er steeds aandacht moet zijn voor de positieve en geëngageerde rol die ouderen opnemen in de samenleving. In zijn advies over een genuanceerde beeldvorming over ouderen schuift de Vlaamse Ouderenraad verschillende aanbevelingen rond media en onderwijs naar voren. We missen hier het concrete engagement van de ministers van Media en Onderwijs. In de tekst staat wel dat er door een

combinatie van onderzoek, intergenerationele initiatieven en een mediacharter naar een samenleving wordt gestreefd waarin ouderen als volwaardige burgers met gelijke rechten en kansen worden beschouwd. Tegelijk ontbreekt dit mediacharter bij de opgesomde maatregelen.

De keuze is gemaakt om de beleidsmaatregelen inzake beeldvorming onder te brengen bij de bouwsteen participatie. Dit is echter een te enge benadering van beeldvorming. Want, de beeldvorming over ouderen heeft niet enkel een impact op hun participatiekansen, maar ook op hoe ze door zorg- en dienstverleners worden behandeld en hoeveel rekening beleidsmakers met hen houden bij beslissingen over bijvoorbeeld wonen en mobiliteit. Het gaat ook om welke woordenschat er wordt gebruikt, wanneer men met en over ouderen spreekt en om hoe ouderen zichzelf zien en zich zullen gedragen. Dat dit geen futiel detail is, blijkt uit de pijnlijke vaststelling dat er zelfs in deze beleidstekst nog termen als “hoogbejaard” worden gebruikt of dat er wordt gesteld dat ouderen “zich in de eerste plaats nuttig bevonden willen voelen”.

7.2. Thema: Bevorderen van een kwalitatieve beleidsparticipatie van ouderen op alle beleidsniveaus

Bij een aantal voorgestelde beleidsmaatregelen wordt er terecht op de betrokkenheid van de lokale ouderenadviesraad gerekend. Dit vereist dan wel het bestaan van zo’n adviesraad en de formele erkenning van hun rol en meerwaarde op verschillende beleidsniveaus. De feiten leren ons dat lokale ouderenraden nog te vaak worden afgebouwd. Bovendien is er ook een tendens dat er minder middelen worden voorzien om de rol van adviesraad degelijk in te kunnen vullen. Daarom pleit de Vlaamse Ouderenraad ervoor om in het kader van de actualisering van het Decreet van 7 december 2012 houdende de stimulering van een inclusief Vlaams ouderenbeleid en de beleidsparticipatie van ouderen de erkenning van lokale ouderenadviesraden dringend decretaal te verankeren.

Bij de specifieke accenten om tot een sterk(er) lokaal ouderenbeleid te komen valt het op dat het principe om oudere personen niet als een zorgobject te beschouwen wordt verwaarloosd. Een sterker ouderenbeleid vergt meer dan enkel aandacht voor zorgzame buurten, dementievriendelijke initiatieven en het bestrijden van eenzaamheid.

7.3. Thema: Erkennen van en inzetten op maximale participatie binnen de diverse ouderengroepen

De Vlaamse Ouderenraad stelt tevreden vast dat er bij de voorgestelde maatregelen rond digitale inclusie van ouderen wordt ingezet op onder andere toegang, vaardigheden, gebruiksvriendelijkheid, cyberveiligheid en een ondersteunend netwerk, maar ook op evenwaardige niet-digitale alternatieven zoals we reeds aanbevalen in ons advies in 2020. De overheid moet het recht op niet-digitale dienstverlening waarborgen opdat ook oudere personen die digitaal minder of niet vaardig zijn zelfstandig hun zaken kunnen regelen.

Als de Vlaamse regering echt werk wil maken van digitale inclusie voor ouderen, moeten ook de succesvolle laagdrempelige digitale inclusie-initiatieven die tijdens de coronaperiode werden opgestart nu structureel gefinancierd en verankerd worden. De digibanken zijn bij uitstek een voorbeeld van zo'n succesvol initiatief, wat ook blijkt uit het evaluatieonderzoek van door AP Hogeschool en de Universiteit Antwerpen, in opdracht van de Vlaamse overheid. De lokale besturen en het sociaal-culturele middenveld worden hierbij logischerwijze betrokken, maar als de structurele verankering een strikt lokale verantwoordelijkheid wordt, dreigen er opnieuw digitale woestijnen te ontstaan, zonder enige digitale ondersteuning voor burgers.

De Vlaamse Ouderenraad vroeg expliciet om in het ouderenbeleidsplan 2026-2030 een luik rond levenslang en levensbreed leren voor ouderen toe te voegen. Levenslang en levensbreed leren draagt immers bij tot iemands persoonlijke ontwikkeling, sociale participatie en maatschappelijke integratie. Het voornemen te willen inzetten op het toegankelijk maken van volwassenenonderwijs voor alle leeftijden door een inkomensgerelateerd systeem van inschrijvingsgelden uit te werken voor verscheidene opleidingen in het volwassenenonderwijs, is echter zwaar onvoldoende om meer ouderen aan te moedigen en toe te laten van levenslang en levensbreed leren te genieten. Naast aandacht voor de inschrijvingsgelden voor alle opleidingen in het volwassenenonderwijs, moet er ook worden gefocust op andere drempels, zoals het lessenaanbod, de locatie en het tijdstip waarop de lessen doorgaan of de manier van lesgeven. Het is ook niet aan de overheid om te bepalen welke cursussen nuttig zijn voor oudere personen. Het beperken van levenslang en levensbreed leren tot het verbeteren van digitale kennis en vaardigheden is een inbreuk op de principes rond zelfbeschikking, medezeggenschap en de erkenning van de diversiteit bij oudere personen.

7.4. Thema: Inzetten op initiatieven die sociale cohesie versterken

In het advies over de opmaak van dit nieuwe Ouderenbeleidsplan stelde de Vlaamse Ouderenraad voor om de focus op de aanpak van eenzaamheid te verruimen naar een aparte bouwsteen om meer sociale cohesie in Vlaanderen te realiseren. Hiermee konden we even goed nog eenzaamheidsgevoelens bestrijden, maar ook focussen op uitdagingen rond kansarmoede, gezondheidspreventie en andere uitdagingen met een impact op het welzijn van ouderen en andere groepen in de samenleving. We pleitten ook voor het actief aanmoedigen van intergenerationele samenwerking en sociaal contact.

Ook voor sociale cohesie is ervoor geopteerd om de beleidsmaatregelen onder te brengen bij de participatiebouwsteen. Hierdoor lijkt het nieuwe Vlaamse Ouderenbeleidsplan vooral te willen inzetten op de aanpak van sociale en existentiële eenzaamheid. Het gebrek aan voorstellen om ook op emotionele eenzaamheid in te zetten, wordt als een gemis ervaren. Hoewel eenzaamheid sterk naar voren komt in de omgevingsanalyse en ook in inleidende passages van hoofdstukken, is er ook geen enkele vermelding van het Vlaamse eenzaamheidsplan.

Het is opvallend dat, hoewel eerder werd aangegeven dat de lokale dienstencentra bij de sterke Vlaamse hefboomen hoorden om participatie te stimuleren, er in deze bouwsteen enkel een rol aan hen wordt toebedeeld bij de maatregelen rond buurtgerichte zorg en sociale cohesie en niet bij de andere aspecten van de participatiebouwsteen.

Wat bovendien ontbreekt, is een visie op hoe ouderen zich kunnen groeperen, organiseren en engageren binnen het Vlaamse middenveld. Ouderenparticipatie beperkt zich immers niet tot het “deelnemen aan activiteiten”, maar omvat ook het vormgeven van maatschappelijke dialoog, belangenbehartiging en democratische processen. In Vlaanderen spelen ouderenverenigingen, lokale ouderenraden en thematische groepen een cruciale rol in de sociale cohesie én in het versterken van de stem van ouderen in het beleid. Tegen deze achtergrond is het bovendien belangrijk te waken over een maatschappelijk discours waarin enkel wie werkt als ‘effectief bijdragend’ wordt beschouwd, terwijl ouderen net op vele manieren — via vrijwilligerswerk, zorg, gemeenschapsopbouw, ervaringsdeskundigheid en hun rol in het middenveld — substantieel bijdragen aan de samenleving.

We beklemtonen het belang van sociale gezondheid, de kracht van fysiek contact en voldoende ontmoetingsmogelijkheden. Verenigingen kunnen maar in hun kracht staan als daartoe de ruimte en de mogelijkheden voor zijn. Stedenbouwkundige en architecturale aspecten faciliteren de mogelijkheid voor mensen om elkaar te ontmoeten.

Het is essentieel blijvend en structureel in te zetten op sociale cohesie, sociale contacten en verbinding tussen mensen. We pleiten voor de ontplooiing van het concept van ‘social prescribing’ en de uitrol van de ‘Verenigingspil’.

8. De bouwsteen Wonen

Gezien de essentiële impact van mobiliteit en omgeving op het leven van ouderen vindt de Vlaamse Ouderenraad het vreemd dat deze bouwsteen enkel Wonen vermeldt. Een bouwsteen Wonen, Mobiliteit en Omgeving zou een betere vlag zijn om de lading aan noodzakelijke maatregelen te dekken. Levensloopbestendige woningen in een omgeving zonder basisvoorzieningen helpen niemand vooruit.

De Vlaamse Ouderenraad wil ook de nood benadrukken om permanent te sensibiliseren over het tijdig nadenken over hoe je wil wonen als je ouder bent. Vandaag stuurt de Vlaamse overheid zelf aan op ageing in place, zonder de randvoorwaarden hiervoor in rekening te brengen (nabijheid van diensten, voldoende levensloopbestendige woningen, zorg-aan-huis-mogelijkheden). Het zijn dus niet enkel de ouderen zelf die geen verhuisbereidheid vertonen. In ons recentste [advies over een tweesporenbeleid voor wonen op maat van ouderen](#) pleit de Vlaamse Ouderenraad enerzijds voor een doorgedreven sensibiliseringscampagne waarbij burgers tijdig nadenken over hun woonwensen als ze ouder zijn en anderzijds voor een maximale ontzorging.

8.1. Thema: Levensloopbestendig bouwen

De Vlaamse Ouderenraad betreurt de stigmatiserende toon in de passage over de maatschappelijke vergrijzing en de grote diversiteit aan woonomgevingen die een volledig vraag gestuurd aanpassingsbeleid onmogelijk maken. Het is ook opmerkelijk dat er geen gewag wordt gemaakt van twee lopende trajecten, met name de wijziging van de gewestelijke stedenbouwkundige verordening toegankelijkheid en de evaluatie van kwaliteitsvereisten van de Vlaamse Codex Wonen: twee trajecten waarbinnen het levensloopbestendig bouwen perfect een plaats kunnen hebben (beide trajecten zijn op het moment van schrijven nog niet afgerond).

Voor concrete maatregelen rond levensloopbestendig bouwen verwijst de Vlaamse Ouderenraad graag opnieuw naar het [advies over een tweesporenbeleid voor wonen op maat van ouderen](#). Hierin vragen we, gebaseerd op grondig onderzoek, de verplichting via een verordening ‘levensloopbestendige meergezinswoningen’ op Vlaams niveau te overwegen. Hierdoor kan het aanbod aan levensloopbestendige woningen structureel toenemen. Dit kader moet van toepassing zijn op de (ver)nieuwbouw van zowel private als sociale meergezinswoningen. Een stapsgewijze, transparante en Vlaams-brede aanpak is essentieel om het aanbod aan levensloopbestendige woningen duurzaam te laten groeien. De sociale huisvesting geldt hierbij als voorbeeldfunctie.

We kunnen het niet genoeg benadrukken: de plaats van de woning en in welke omgeving ze staat of gebouwd wordt, is minstens even belangrijk als de toegankelijkheidsgraad van de woning zelf. Een woning is pas echt levensloopbestendig wanneer ze zich op de juiste plaats bevindt. In dit ontwerp van het Vlaams ouderenbeleidsplan ontbreekt de link met de plaats van een levensloopbestendige woning. Deze aanbeveling houdt ook verband met rubriek 8.4 (maatregel 5.4.1 en 5.4.3).

8.2. Thema: We creëren een diversiteit aan woonvormen tussen thuiszorg en woonzorg

Ook hier putten we uit het nieuwe advies over wonen op maat van ouderen. De Vlaamse Ouderenraad pleit ervoor werk te maken van de werkelijke opschaling van een gevarieerde alternatieve deelmarkt, waarbinnen allerlei alternatieve en bij voorkeur kleinschalige woonvormen een plaats vinden. Zo zal er daadwerkelijk worden gezorgd voor een groter aanbod aan diverse betaalbare woonvormen waaruit ouderen kunnen kiezen, zodat ze in hun eigen buurt kunnen blijven wonen.

Daarnaast vraagt de Vlaamse Ouderenraad om woningdelen eenvoudiger te maken voor samenhuishgroepen door tijdelijk een label aan de woning toe te kennen, waardoor er een samenhuishproject kan ontstaan.

8.3. Thema: We zetten in op de betaalbaarheid van wonen

De Vlaamse Ouderenraad beaamt het noodzakelijke karakter van het betaalbaar houden van wonen, ongeacht waar een oudere persoon woont. Daarom pleiten we ervoor de woonmaatschappijen te ondersteunen door middel van gunstige financieringssystemen voor de bouw van levensloopbestendige nieuwbouwwoningen, en dit met woonzekerheid.

8.4. Thema: We zetten in op een leeftijdsvriendelijke omgeving voor ouderen

Zoals reeds aangehaald in rubriek 8.1 willen we hier een lans breken voor de samenhang tussen de beleidsdomeinen Ruimtelijke Ordening, Wonen, Welzijn (zorg) en Mobiliteit. De beleidsmaatregel 5.4.1 beschrijft te weinig concreet op welke wijze de Vlaamse overheid het beleidsdomein Ruimtelijke ordening zal inschakelen om zelfstandig kwaliteitsvol wonen op latere leeftijd mogelijk te maken.

Hoewel de situatieschets van het openbaar vervoer duidelijk aangeeft dat dit vervoer niet afgestemd is op de noden en wensen van oudere personen, betreurt de Vlaamse Ouderenraad dat deze maatregel niet verder komt dan vier strategische acties.

Eerder in het document werd al aangegeven dat mobiliteitsproblemen de participatiekansen van oudere personen enorm kunnen ondergraven. Het voorzien van performant openbaar vervoer voor de personen die hierop rekenen - vaak omdat ze niet over een alternatief beschikken - is een beleidskeuze die de Vlaamse overheid volledig zelf kan en moet nemen.

Het is dan ook vreemd dat er bij de passage over toegankelijkheid gefocust wordt op NMBS-stations, terwijl de bus- en tramhaltes van De Lijn zeker een even groot zorgenkind zijn. Bovendien ontbreken we enige noties over potentiële innovaties binnen mobiliteit, zoals het [geïntegreerd tarief voor verschillende vormen van openbaar vervoer](#).

Het garanderen van aangepast personenvervoer voor minder mobiele ouderen lijkt een cynische strategische actie, rekening houdend met het feit dat de Vlaamse regering op 6 maart jl. nog het voorontwerp van decreet over aangepast vervoer voor personen met een mobiliteitsbeperking principieel goedkeurde. Hierdoor zullen 3 op de 10 personen die nu nog gebruik kunnen maken van het aangepaste personenvervoer dit niet meer kunnen. Onder hen heel wat ouderen, personen met andere dan fysieke mobiliteitsbeperkingen en met tijdelijke mobiliteitsbeperkingen. De Vlaamse Ouderenraad kijkt dan ook uit naar de concrete acties die de Vlaamse overheid hierrond plant.

9. De bouwsteen ‘Zorg en Ondersteuning’

9.1. Thema: Uitbouwen van een vroegtijdig, gecoördineerd preventieprogramma vanuit een proportioneel universalisme met aandacht voor vroegtijdige zorgplanning

De ambitie om sterker in te zetten op preventie is nodig. Deze keuze sluit aan bij de nood aan een zorgmodel dat niet uitsluitend curatief werkt, maar anticiperend, geïntegreerd en duurzaam inzet op voorafgaande en vroegtijdige ondersteuning. Toch blijft de concrete uitwerking van deze ambitie in het ontwerp van het Ouderenbeleidsplan beperkt. Het plan beschrijft wel de belangrijkste thema's en risico's, maar ontbreekt grotendeels in de structurele verandering, de noodzakelijke randvoorwaarden en de operationalisering van preventie.

Zo wordt in de huidige tekst te weinig duidelijk hoe preventie op een systematische manier wordt uitgebouwd, welke partners welke rol opnemen en op basis van welke middelen en uitvoeringscapaciteit deze ambities haalbaar zijn. De randvoorwaarden die essentieel zijn voor een preventiebeleid — voldoende financiering, beschikbaar personeel, aangepaste infrastructuur en een realistisch uitvoeringskader — komen slechts sporadisch aan bod. Bovendien lijkt het plan onvoldoende rekening te houden met de demografische realiteit. De verwachting dat bijkomende opdrachten kunnen worden opgenomen binnen bestaande middelen staat haaks op die demografische evolutie en roept vragen op over de haalbaarheid en consistentie van de voorgestelde acties.

Ook inhoudelijk zijn er lacunes. Andere thema's worden dan weer te eng benaderd: zo ligt de focus in het hoofdstuk over antimicrobiële resistentie bijna uitsluitend op residentiële settings, terwijl deze problematiek zich doorheen de volledige zorgketen manifesteert.

Daarnaast is de uitvoerbaarheid van de voorgestelde acties onvoldoende onderbouwd. De toenemende arbeidsmarktkrapte in zorg en welzijn wordt bijvoorbeeld nauwelijks benoemd, terwijl deze realiteit rechtstreeks bepaalt of preventie, vroegdetectie en outreachend werken überhaupt mogelijk zijn. Zonder versterkte capaciteit en duidelijke taakverdeling dreigt een groot deel van de preventieve ambities symbolisch te blijven.

9.2. Thema: We omarmen technologie en innovatie om warme zorg aan te vullen

Als technologie en innovatie gekoppeld worden aan de intentie om ouderen langer in de eigen woning te kunnen laten wonen, op een veilige en zelfstandige manier, dan is beleidsdomeinoverschrijdend werken met de Departementen Wonen en Omgeving noodzakelijk.

Daarnaast is het belangrijk om op een voorzichtige manier om te springen met de reden om technologie en innovatie in de zorg te gaan toepassen. Het is potentieel gevaarlijk om trends zoals het

groeïend aantal alleenwonenden, gezinsverdunning en minder nabijheid van familiale netwerken hieraan te koppelen, omdat dat net de nood aan nabije en warme zorg blootlegt. Iemand die eenzaam is, zal net nood hebben aan menselijke en warme ondersteuning.

Er zit veel potentieel in technologie en innovatie, maar ook de toepassing ervan moet met de nodige voorzichtigheid worden benaderd: niet elke oudere is digitaal vaardig of beschikt over de nodige apparatuur. Betrek ouderen dus zo maximaal mogelijk bij de ontwikkeling en implementatie. En dat geldt ook voor residentiële zorgvoorzieningen: niet elke voorziening is (bv. qua infrastructuur of personeelsequipe) klaar voor de nieuwste technologische innovaties.

Tot slot mag de kostprijs van technologie, voor alle partijen, niet uit het oog verloren worden.

9.3. Thema: We zorgen voor wie zorgt

Het ontwerp van het Ouderenbeleidsplan erkent terecht het belang van informele zorg, respijtzorg en vrijwilligerswerk. Deze vormen van ondersteuning zijn cruciaal om ouderen langer kwaliteitsvol thuis te laten wonen en zorgnetwerken te ontlasten. Toch blijft de uitwerking opvallend beperkt en mist zij de nodige diepgang, samenhang en concretisering om tot een toekomstgericht beleid te komen.

De maatregelen rond mantelzorg blijven vaag en ontoereikend. Hoewel het plan het belang van mantelzorg erkent, wordt dit te weinig vertaald naar concrete beleidsdaden of structurele verankering binnen het zorg- en welzijnssysteem. Een gedifferentieerde aanpak ontbreekt, terwijl mantelzorgers zeer diverse profielen en noden hebben. Ook de huidige beslissingen op federaal vlak om personen langer te activeren op de arbeidsmarkt en de verminderde gemiddelde ligduur in ziekenhuizen zorgen voor tegelijk een overbevraging en de erosie van de groep mantelzorgers. Het is een tekortkoming als geen andere beleidsniveaus actief worden betrokken, terwijl net een gedeelde en gecoördineerde aanpak noodzakelijk is om mantelzorg structureel te ondersteunen. Ook de gelinkte aanname dat mantelzorg automatisch tot kostenefficiëntie leidt, verdient nuancering. Niet alle noden zijn goedkoper wanneer mantelzorg wordt ingezet, en beleidsmakers mogen dit niet als een impliciete voorwaarde beschouwen. De ondersteuning van mantelzorg moet vertrekken vanuit de noden van de betrokkenen, niet vanuit veronderstelde besparingen.

Belangrijke schakels zoals de rol van de eerstelijnspsycholoog, zorgcoördinatie, automatische toeleiding naar ondersteuning en een expliciet kader rond ouderenmis(be)handeling blijven onderbelicht. Ook de verantwoordelijkheidstoewijzing blijft vaag door het frequente gebruik van “we”. Duidelijke beleidsverantwoordelijkheden, passende budgetten en afstemming met andere beleidsdomeinen (pensioenen, werk, zorgverlof) zijn noodzakelijk, net als de actualisering van Bijlage 12 van het Woonzorgdecreet.

Respijtzorg wordt terecht benadrukt, maar opnieuw zonder voldoende onderbouwing. Kortverblijf en andere respijtvormen worden vandaag vaak gebruikt als alternatief voor wachtlijsten, waardoor hun oorspronkelijke doel — mantelzorgers tijdelijk ontlasten — onder druk staat. De structurele onderfinanciering blijft buiten beeld, en de vermelding van GAW vraagt verduidelijking en een visie op flexibele zorginzet. Zonder concrete acties en middelen blijft respijtzorg een opsomming van mogelijkheden zonder strategie.

Het combineren van mantelzorg en vrijwilligerswerk binnen één maatregel leidt tot verwarring, aangezien beide vormen fundamenteel verschillen. De passage over vrijwilligerswerk blijft te oppervlakkig en mist een genuanceerde analyse van maatschappelijke trends. Het verhogen van een kostenplafond is geen structurele stimulans, en ook voor het mantelzorgstatuut blijven finaliteiten en verbeterpunten onduidelijk. De verwijzing naar aandacht voor ouderenmis(be)handeling blijft vrijblijvend en niet uitgewerkt.

Tot slot pleit het plan voor competentie management bij vrijwilligers. Hoewel waardering belangrijk is, dreigt een te sterke professionalisering de laagdrempeligheid en intrinsieke motivatie van vrijwilligers te ondermijnen. Vrijwilligerswerk moet een flexibele, bottom-up vorm van engagement blijven.

9.4. Thema: We zetten in op een efficiënte, toegankelijke en betaalbare zorg

In eerste instantie verwacht de Vlaamse Ouderenraad dat zorg *effectief* is, naast efficiënt, toegankelijk en betaalbaar.

De Vlaamse Ouderenraad verwijst graag naar een van de conclusies tijdens de bijeenkomst van de Ouderenzorgcoalitie in juli 2025: “Veranker de rol van de overheid als regisseur van toegankelijke en kwaliteitsvolle zorg. De overheid draagt de eindverantwoordelijkheid voor de organisatie, regie en solidaire financiering van voldoende, toegankelijke, kwalitatieve zorgvoorzieningen (thuis, ziekenhuis, residentieel). Daarnaast moet ze toezien op naleving van regelgeving en eerlijke verdeling van middelen. Structurele garanties voor betaalbare zorg zijn noodzakelijk”.

Er wordt vaak gesproken over een geïntegreerde, beleidsdomeinoverschrijdende aanpak. Maar bij de concretisering blijft dit veelal vaag. Dit geldt voor de hervorming van de gezinszorg, maar ook voor de structurele uitwerking van zorgzame buurten, leeftijdsvriendelijke en beweegvriendelijke steden en gemeenten, projecten zoals de referentierol dementie in de gezinszorg, de specifieke rol van de eerstelijnszones en de lokale besturen in dit verhaal, de uitbouw van casemanagement bij complexe zorgvragen in de gezinszorg, ...

Zonder versterkte capaciteit en duidelijke taakverdeling dreigt een groot deel van de preventieve ambities symbolisch te blijven. Voor lokale dienstencentra is er naast een versterking van de structurele financiering ook nood aan een structurele link tussen de buurtgerichte zorg en de andere

zorginitiatieven in die buurt, zoals thuiszorg, woonzorgcentra of ziekenhuizen. Ook de rol van de lokale besturen moet worden verduidelijkt. Zij zijn het best geplaatst om zorg op maat van elke buurt te organiseren, maar dan moeten ze wel decretaal de rol van regisseur krijgen.

Bij sommige maatregelen van het Ouderenbeleidsplan wordt vrij kort door de bocht gegaan en ontbreekt de nuance. Zo is de aangekondigde administratieve lastenverlaging voor het zorgpersoneel maar één onderdeel van de oplossing voor het personeelstekort in de zorg en worden andere initiatieven om langer en kwaliteitsvol wonen mogelijk te maken onvoldoende vermeld en uitgewerkt.

9.5. Thema: Een proactief, datagedreven populatie- en capaciteitsmanagement

Het luik rond het zorgprognosemodel blijft te abstract en verschuift cruciale keuzes naar de volgende legislatuur. Het ontbreken van een duidelijke beleidsvisie, een implementatiekader en een koppeling aan digitale platformen dreigt de inzet te reduceren tot een louter technisch instrument zonder strategische meerwaarde.

Daarnaast schenkt de maatregel rond de uitwerking van het nieuwe Dementieplan te weinig aandacht aan autonomie, participatie en inclusie van personen met dementie. Een toekomstgericht dementiebeleid vertrekt niet enkel vanuit zorg en ondersteuning, maar ook vanuit volwaardige maatschappelijke deelname en persoonsgerichte regie.

10. Conclusie: quo vadis, Vlaamse regering, met het ouderenbeleid?

Ondanks het sterke participatieve voortraject moet de Vlaamse Ouderenraad helaas concluderen op zijn honger te blijven zitten met dit ontwerp van Ouderenbeleidsplan. Het huidige gebrek aan een evaluatie van het vorige Ouderenbeleidsplan geeft het nare gevoel dat er voor sommige doelstellingen van nul lijkt te worden vertrokken, terwijl er wel degelijk een voorgeschiedenis is. De principes van het beleidsplan zijn stuk voor stuk erg zinvol en relevant, maar ze worden niet consequent toegepast doorheen het plan.

De maatregelen in de drie bouwstenen blijven vaak steken bij situatieschetsen, eerder dan effectieve acties te bevatten. Er is een gebrek aan prioriteiten en aan erkenning van beleidsdomeinoverschrijdende verantwoordelijkheden. Hoewel dit duidelijk was gevraagd, is er een gebrek aan duidelijke indicatoren, timings en budgetten. Er wordt voorbijgegaan aan de betrokkenheid van relevante stakeholders en zonder incentives veel afgeschoven op de lokale besturen. Op relevante vragen zoals een consultatieagenda voor de Vlaamse Ouderenraad is niet ingegaan.

Hierdoor mist de Vlaamse Ouderenraad een duidelijke visie voor dit ouderenbeleidsplan. Deze opsomming van goed bedoelde doelstellingen heeft enerzijds nood aan duidelijke keuzes, met prioriteiten, engagementen van departementen en kabinetten qua verantwoordelijkheid, timing en budgetten. En anderzijds is het broodnodig dat er werk wordt gemaakt van duidelijke indicatoren, van periodiek overleg en van jaarlijkse tussentijdse evaluaties en bijstellingen. Want zonder al deze elementen dreigt dit Ouderenbeleidsplan een lege doos te zijn en geen zoden aan de dijk te brengen voor alle oudere personen in Vlaanderen die wel degelijk recht hebben op een ambitieus en daadkrachtig ouderenbeleid.

11. Suggesties voor indicatoren

Als teken van zijn engagement om de slaagkansen van dit beleidsplan levendig te houden, schuift de Vlaamse Ouderenraad voor elke voorgestelde beleidsmaatregel alvast een indicator naar voren als suggestie. Hiermee willen we een constructieve bijdrage leveren aan een meer meetbaar en resultaatgericht ouderenbeleid. Tegelijkertijd zijn we ons ervan bewust dat we met het formuleren van slechts één indicator per maatregel onvermijdelijk tekortdoen aan de complexiteit van de thema's die in dit plan worden aangesneden. Ouderenbeleid laat zich immers niet vatten in één enkel meetpunt; het vereist doorgaans een set van genuanceerde, samenhangende indicatoren die evoluties op verschillende niveaus kunnen opvolgen. Om die reden benadrukken we dat de voorgestelde indicatoren slechts een minimale en niet-exhaustieve selectie vormen. Voor sommige maatregelen is een ruime tot zeer ruime indicatorenset noodzakelijk om de reële impact te kunnen realiseren.

Het is onze overtuiging dat een toekomstgericht en ambitieus ouderenbeleid uiteindelijk een veel rijker en robuuster systeem van monitoring verdient — en nodig heeft — dan wat vandaag op basis van de huidige tekst mogelijk is. De nu voorgestelde indicatoren vormen dan ook een eerste aanzet, ingegeven door de noodzaak om alvast minimale handvatten aan te reiken in een plan dat momenteel nog te weinig aanknopingspunten biedt om een volwaardige en meerlagige monitoring uit te werken.

NUMMER	BOUWSTEEN / SUBTHEMA	INDICATOR
4	Bouwsteen Participatie in de samenleving	
4.1	<i>We zorgen voor een waarderende en valoriserende beeldvorming van de diverse ouderengroepen met oog op de aanpak van leeftijdsdiscriminatie vanuit een sterk mensenrechtendiscours</i>	
4.1.1	De Vlaamse Regering neemt een duidelijk standpunt in, in functie van een apart VN-verdrag voor de rechten van ouderen, en betreft ouderen in de opmaak ervan	Na een participatief traject met ouderen en ouderenorganisaties beschikt de Vlaamse regering onverwijld over een duidelijk standpunt over een VN-conventie voor ouderenrechten.
4.1.2	We ondersteunen de ouderenorganisaties in functie van een laagdrempelige toeleiding naar het Vlaams Mensenrechteninstituut om klachten van	Eind 2027 zijn zowel het personeel van de Vlaamse overheid en het personeel van lokale besturen als lokale ouderenraden en

	leeftijdscriminatie op een efficiënte manier aan te pakken	ouderenorganisaties gesensibiliseerd over leeftijdscriminatie en over de werking van het Vlaams Mensenrechteninstituut.
4.1.3	We onderzoeken welke instantie als centraal meldpunt klachtenbehandeling kan fungeren	Eind 2027 is er een centraal meldpunt voor de behandeling van klachten van ouderen. Dit meldpunt is voor alle Vlamingen duidelijk en makkelijk toegankelijk (schriftelijk, telefonisch en digitaal).
4.1.4	De resultaten van de bevraging van het Vlaams Mensenrechteninstituut en Unia zetten we in voor beleidsinitiatieven tegen ageïsme	Op 1 oktober 2027 wordt op de internationale dag van de oudere personen een actieplan voorgesteld met een pakket aan maatregelen tegen ageïsme, waarbij elke Vlaamse minister zich engageert om deze maatregelen tegen het einde van de legislatuur te realiseren.
4.1.5	We brengen leeftijdsgrenzen in de regelgeving in kaart en werken ze weg waar nodig	Eind 2027 is alle Vlaamse regelgeving gescreend op leeftijdsgrenzen die rechten of toegang beperken en zijn er aanbevelingen geformuleerd om deze af te schaffen, te vervangen of toch te behouden.
4.1.6	We streven naar een inclusieve dataverzameling waarbij 80-plussers meer zichtbaar worden in onderzoek en beleidsaanbevelingen	Eind 2028 is er een basisset aan ouderenbeleidsindicatoren ontwikkeld waarin periodiek gepeild wordt naar het welzijn, de gezondheid, de woonvormen, mobiliteit, de beleids- en vrijetijdsparticipatie van alle leeftijdscategorieën van oudere personen in Vlaanderen, inclusief de personen die in woonzorgcentra verblijven.
4.1.7	We zetten in op het in kaart brengen en waarderen van de 'Silver Economy'	Op 1 oktober 2028 wordt de studie gepubliceerd die de omvang van de zilveren economie in Vlaanderen in kaart brengt.
4.2	Bevorderen van een kwalitatieve beleidsparticipatie van ouderen op alle beleidsniveaus	

4.2.1	We actualiseren het Decreet van 7 december 2012 houdende de stimulering van een inclusief Vlaams ouderenbeleid en de beleidsparticipatie van ouderen en de daaraan gekoppelde Besluiten van de Vlaamse Regering	Eind 2028 wordt het Decreet van 7 december 2012 houdende de stimulering van een inclusief Vlaams ouderenbeleid en de beleidsparticipatie van ouderen en de daaraan gekoppelde Besluiten van de Vlaamse Regering geactualiseerd. Deze actualisering gebeurt op basis van de insteken van ouderen, ouderenraden en ouderenorganisaties en omvat een decretale verankering van de lokale ouderenraden in Vlaanderen.
4.2.2	We erkennen een adviesorgaan als stem van de ouderen voor alle thema's die ouderen aanbelangen	Eind 2026 is er een consultatieagenda waarin een concrete timing is opgenomen en waarin duidelijk staat voor welke beleidsinitiatieven de verschillende Vlaamse ministers tijdens deze legislatuur advies plannen te vragen aan de Vlaamse Ouderenraad. Deze consultatieagenda wordt jaarlijks geüpdatet en bevat ook de parlementaire opvolging (met hoorzittingen waarvoor de Vlaamse Ouderenraad wordt uitgenodigd).
4.2.3	We erkennen drie relevante partnerorganisaties om een sterk(er) lokaal ouderenbeleid te kunnen realiseren	Eind 2028 is er een hernieuwd opdrachtenpakket voor de partnerorganisaties om een sterk(er) lokaal ouderenbeleid te realiseren, op basis van de lessen uit de beleidsevaluatie.
4.3	<i>Erkennen van en inzetten op maximale participatie binnen de diverse ouderengroepen</i>	
4.3.1	Digitale inclusie: ouderen meetrokken in die beweging maar ook alternatieven voorzien voor wie niet mee kan	In het kader van het speerpunt 'iedereen (continu) voorbereid op de digitale toekomst' van de Digitale Strategie voor Vlaanderen is er eind 2027 een volledig gebiedsdekkend aanbod van digibanken of andere structuren die laagdrempelige plekken aanbieden met apparatuur en toegang tot internet, een aanbod om digitale vaardigheden en de mediawijsheid te verbeteren en ondersteuning bij vragen of problemen bieden.
4.3.2	We willen levenslang en levensbreed leren voor iedereen toegankelijk maken	Eind 2029 is het aantal personen van 67 jaar en ouder dat op een formele of informele manier van levenslang en levensbreed leren geniet in vergelijking met 2025 met x % toegenomen.

4.3.3	We stimuleren cultuur- en vrijetijdsparticipatie voor alle ouderen door het ondersteunen van een gevarieerd aanbod en het wegwerken van drempels	In 2029 is het aantal 67-plussers dat jaarlijks deelneemt aan een of meerdere sport- en culturele activiteiten met x % toegenomen.
4.3.4	We verkennen de wijze waarop lokale actoren de participatie van (kwetsbare) ouderen aan de samenleving kunnen waarborgen	Eind 2028 beschikt elke Vlaamse gemeente over een lokaal participatiereglement dat aandacht besteedt aan de inspraak en participatie van o.a. ouderen in kwetsbare omstandigheden (armoede, vereenzaming, sociaal isolement, vervoersarmoede, ...).
4.4	<i>Inzetten op initiatieven die sociale cohesie versterken</i>	
4.4.1	We zetten in op buurtgerichte zorg	Op 31/12/2029 bestaat er een gebiedsdekkend aanbod aan LDC in Vlaanderen en Brussel, met concrete doelstellingen en een versterkte capaciteit.
4.4.2	Bevragen van ouderen naar hun gewenste engagement in de buurt	Op 31/12/2026 is er een duidelijk actieplan met een duidelijke ambitie en een overzicht van belanghebbenden rond het engagement van ouderen.
4.4.3	We sensibiliseren lokale besturen om in te zetten op een 15-minutenbuurt	Op 31/12/2027 beschikken de lokale besturen over een door Vlaanderen aangeleverd gebruiksvriendelijk, beleidsdomeinoverschrijdend en actueel overzicht van het aanbod aan voorzieningen tot op het niveau van de statistische sector.
4.4.4	We versterken sociaal-culturele organisaties die de positie van ouderen willen versterken	Eind april 2027 treedt het nieuwe decreet sociaal-cultureel volwassenenwerk in werking. Hierdoor krijgen de sociaal-culturele organisaties een aangepast beoordelingssysteem en worden ze met minder planlast geconfronteerd.

4.4.5	We onderzoeken het opschalen van initiatieven zoals 'cultuur op verwijzing'	Eind 2027 worden het platform en het flankerend financieringsinstrument voorgesteld die nodig zijn om de samenwerking tussen cultuur, welzijn en gezondheid te verduurzamen.
5	Bouwsteen Wonen	
5.1	<i>We zetten in op levensloopbestendig bouwen</i>	
5.1.1	We hanteren levensloopbestendig bouwen als norm	Op 1/1/2029 gaat de gewestelijke stedenbouwkundige verordening meergezinswoningen in voege.
5.1.2	We werken administratieve drempels voor het aanvragen van een aanpassingspremie weg	Op 31/12/2026 zijn de knelpunten van de aanpassingspremie weggewerkt, op basis van de evaluatie. Op 31/12/2027 werden x aantal bijkomende aanpassingspremies uitgereikt (maximaliseren van het gebruik).
5.2	<i>We creëren een diversiteit aan woonvormen tussen thuiszorg en woonzorg</i>	
5.2.1	We faciliteren dat burgers ook op latere leeftijd kunnen gaan samenwonen	Op 31/12/2027 bestaat er een heldere werkwijze om samenhuizen mogelijk te maken zonder dat de woning moet opgedeeld worden.
5.2.2	We zetten ons in voor innovatieve woonvormen	Op 31/12/2030 is er een helder beleidskader rond alternatieve woonvormen.
5.2.3	We versterken samenwerkingen tussen woonzorgcentra en woonmaatschappijen om sociale seniorenwoningen te bouwen op sites van woonzorgcentra.	Op 31/12/2030 zijn er x aantal sociale assistentiewoningen in Vlaanderen.

5.2.4	We zetten in op het bevorderen van de verhuisbereidheid van ouderen	Op 31/12/2030 is er een duidelijke mindshift merkbaar met betrekking tot nadenken over hoe je later wil wonen.
5.3	We zetten in op de betaalbaarheid van wonen	
	Het rechtszeker kader sociaal wonen (waar lokale besturen gebruik van kunnen maken) is uitgewerkt en in voege op 1/1/2027.	
5.4	We zetten in op een leeftijdsvriendelijke omgeving voor ouderen	
5.4.1	Het inplannen van woningen en voorzieningen moet doordacht gebeuren	Op 31/12/2028 is er een helder robuust Vlaams kader voor de vergunningsverlening van woonprojecten en de koppeling naar voorzieningen en openbaar vervoer.
5.4.2	We zetten in op het verhogen van de verkeersveiligheid en toegankelijkheid van de buurt zodat ook ouderen maximaal gebruik kunnen maken van de openbare ruimte	Het aantal verkeersongevallen dat tot gewonde of dodelijke oudere verkeersslachtoffers leidt, is in 2030 met x % gedaald.
5.4.3	Het openbaar vervoer moet aangepast zijn aan ouderen	In 2028 zetelen er ervaringsdeskundigen, die de stem van de oudere bus- en tramreiziger vertolken, in elke vervoerregioraad en in het bestuursorgaan van De Lijn.
5.4.4	Lokale besturen moeten d.m.v. participatie van ouderen een leefomgeving creëren die goed is voor ouderen inzake toegankelijkheid, inplanting van woonvormen, e.d.	Bij de eerstvolgende hersamenstelling van de GECORO's is een vaste vertegenwoordiging van de lokale ouderenraad verplicht en geregeld.

6	Bouwsteen Zorg en ondersteuning	
6.1	<i>Uitbouwen van een vroegtijdig, gecoördineerd preventieprogramma vanuit een proportioneel universalisme met aandacht voor vroegtijdige zorgplanning</i>	
6.1.1	In het kader van Kwaliteit van Leven bouwen we voorafgaande (zorg)planning in	Minstens x % van een vooraf bepaalde doelgroep (bv. 50-jarigen in Vlaanderen) heeft in 2027 een voorafgaand zorgplanningsgesprek en gedocumenteerd bij de huisarts. Bereik van minstens x ouderen in 2028 via infosessies, nieuwsbrieven en campagnes.
6.1.2	We versterken de preventie, detectie en aanpak van ouderenmis(be)handeling	X lokale besturen verspreiden de signalenkaart actief binnen 18 maanden. Het aantal mantelzorgers dat aangeeft overbelast te zijn daalt met x % tegen 2029.
6.1.3	We stimuleren ouderen om meer te bewegen	In 2027 wordt er een evaluatie voorzien van het 'Blijf in beweging'-platform, waarbij ook ouderen worden bevraagd naar de meerwaarde van dit platform, alsook welke initiatieven zij missen om aangezet te worden om te (kunnen) bewegen.
6.1.4	We verminderen valincidenten bij ouderen	In 2026 wordt het aanbod aan valpreventieprogramma's bekend gemaakt bij de brede bevolking, aan de hand van een gedetailleerd uitgewerkt actieplan. De rol die het lokale dienstencentrum en de ouderenorganisaties hierin kunnen spelen wordt daarbij duidelijk in kaart gebracht.
6.1.5	We moeten meer aandacht hebben voor de gevolgen van de klimaatopwarming voor onze ouderen	Tegen 2030 bereikt Vlaanderen jaarlijks minstens x % van alle 67-plussers met gerichte hittepreventie-communicatie en ondersteunt minstens x % van de kwetsbare thuiswonende ouderen via proactieve hittestressmonitoring, met aantoonbare toename ($\geq x$ %) in het toepassen van beschermende gedragingen zoals ventilatie, hydratatie en warmteplanning.

6.1.6	We zorgen ervoor dat ouderen langer gezond blijven en thuis kunnen wonen door immunisatie	Tegen 03/06/2029 is er een daling van x % van het aantal ziekenhuisopnames omwille van een ziekte die door een vaccin vermeden kan worden en waarvoor het vaccin breed aangeboden wordt.
6.1.7	We gaan de strijd aan tegen antimicrobiële resistentie in de ouderenzorg	Aan het eind van de beleidsperiode zien we x % daling van het totale antibioticagebruik per x bewonersdagen in een vooraf bepaalde monitoringsperiode.
6.2	<i>We omarmen technologie en innovatie om warme zorg aan te vullen</i>	
		In 2027 wordt een focusgroep georganiseerd waarin ouderen hun bezorgdheden omtrent het werken met wearables, sensoren, zorgrobots en andere technologieën kunnen uiten. Nieuwe instrumenten/tools worden getest en geëvalueerd in het kader van toegankelijkheid, betaalbaarheid, ... met de doelgroep.
6.3	<i>We zorgen voor wie zorgt</i>	
6.3.1	We versterken de informele zorg waarbij we de modaliteiten uitbreiden	Tegen 2030 wordt mantelzorg volledig opgenomen als structurele pijler in het Vlaams sociaal zorgsysteem, met een jaarlijkse budgetgroei van x% voor mantelzorgondersteuning en lokale verankering in alle eerstelijnszones, wat resulteert in een daling van x % in gerapporteerde overbelasting bij mantelzorgers.
6.3.2	We zetten in op het ontzorgen van mantelzorgers en op respijtzorg	Tegen 31/12/2027 beschikt elke eerstelijnszone over een volledig uitgewerkt en getest Vlaams nachtzorgkader, waarbij minstens x % van de zones een regionale organisatie en doorverwijzingslijn operationeel heeft.

6.3.3	Opwaarderen statuut vrijwilligers en mantelzorgers	Tegen 2029 voert de Vlaamse overheid minstens één grootschalige, onafhankelijk uitgevoerde wetenschappelijke studie uit die de volledige economische return van mantelzorg en vrijwilligerswerk (zorg én niet-zorgsector) becijfert. De resultaten worden publiek gemaakt én geïntegreerd in de Vlaamse beleidsplanning, met als doel jaarlijks een geactualiseerde return-indicator op te nemen in de Vlaamse Sociale Beschermingsmonitor.
6.3.4	Competentiemanagement voor vrijwilligers (inzetten op competenties en deze in kaart brengen a.d.h.v. een tool)	Tegen 2028 ontwikkelt en implementeert de Vlaamse overheid, in samenwerking met het Steunpunt Vrijwilligerswerk, een Vlaams breed waarderingskader voor vrijwilligers, waarbij minstens x % van de welzijns- en zorgorganisaties jaarlijks een vorm van structurele waardering toepast (bv. dankmoment, feedbackgesprek, erkenningsinitiatief).
6.4	<i>We zetten in op een efficiënte, toegankelijke en betaalbare zorg</i>	
6.4.1	Ouderenzorg is een belangrijk samenspel tussen formele en informele (mantelzorgers en vrijwilligers) zorg	Tegen eind 2028 wordt een intersectorale CAO afgesloten die de samenwerking tussen zorg- en welzijnssectoren (gezondheidszorg, thuiszorg, sociale organisaties, lokale besturen) juridisch, organisatorisch en arbeidsrechtelijk ondersteunt.
6.4.2	We rollen het programma kwetsbare personen gefaseerd uit binnen de contouren van het Interfederaal Plan Geïntegreerde Zorg.	Er wordt tegen 2027 een interfederaal samenwerkingsakkoord opgemaakt, waarbij specifieke acties worden ontwikkeld voor subgroepen.
6.4.3	We hervormen de gezinszorg als belangrijke pijler in zorg en ondersteuning voor ouderen	Tegen eind 2026 wordt de invulling van casemanagement, alsook de actoren die deze rol kunnen invullen, zorgvuldig uitgeschreven.

6.4.4	We zorgen voor een toegankelijke formele zorg	Het aanbod van zorgaanbieders en zorgvoorzieningen is in 2027 voor iedereen overzichtelijk, allesomvattend, duidelijk en toegankelijk raadpleegbaar.
6.4.5	We verlagen de administratieve lasten voor het zorgpersoneel	Tegen midden 2027 worden de huidige instrumenten die Zorginspectie hanteert, aangepast, om aan te sluiten bij deze verminderde administratie.
6.4.6	We willen de huidige en geplande personeelscapaciteit flexibel inzetten, met taakoverschrijdende inzetbaarheid van personeelsleden als uitgangspunt, en daarbij het nodige vertrouwen binnen de sector versterken	In 2026 wordt door de Vlaamse Overheid een sjabloon geïmplementeerd waarin alle woonzorgvoorzieningen hun personeelsinzet alsook de besteding van hun personeelssubsidies op een transparante wijze weergeven.
6.4.7	Tekort aan zorgpersoneel op Europees niveau aanpakken	Er worden tegen 2028, in overleg met de nodige partijen, procedures uitgewerkt voor het performanter en correcter erkennen van buitenlandse diploma's en beroepskwalificaties van zorgmedewerkers.
6.4.8	We werken een pad uit om tot één welzijnserkenning te komen	De erkennings- en omvormingskalender ondergaat een dynamische aanpassing in 2026 aan regionale zorgbehoeften en wordt vastgelegd voor de komende jaren.
6.4.9	We willen winst op zorg in de residentiële ouderenzorg tegengaan	<p>Vanaf 2027 moeten residentiële zorgvoorzieningen maximale financiële transparantie bieden aan hun bewoners via:</p> <ul style="list-style-type: none"> • een duidelijke bewoners/gebruikersfactuur opgesplitst in vaste componenten voor de woon-, zorg-, leef-, en organisatiecomponent. • een transparante communicatie over de dagprijs en de evolutie ervan.

		<ul style="list-style-type: none"> • een transparante communicatie over de financiële situatie van de voorziening.
6.5	<p><i>Om het nieuwe zorgmodel vorm te geven baseren we ons op een proactief, datagedreven populatie- en capaciteitsmanagement waarbij we zorg en ondersteuning strategisch afstemmen op de specifieke en lokale noden</i></p>	
6.5.1	<p>We willen de huidige zorgnoden van ouderen scherper in beeld krijgen en toekomstige zorgnoden beter kunnen inschatten</p>	<p>We ontwikkelen een dynamisch en populatiegericht Zorgprognosemodel op basis van de reële noden tegen 2029.</p>
6.5.2	<p>We zetten in op het ontwikkelen van gekoppelde datasystemen (Alivia/DOP/BelRAI)</p>	<p>Er wordt een grootschalig en breed onderzoek opgezet in 2027 dat de digitale vaardigheden en toegang tot digitale tools in kaart brengt. Dit zowel bij ouderen als bij zorgverleners.</p>
6.5.3	<p>We ontwikkelen een nieuw dementieplan</p>	<p>In 2026 wordt een evaluatie voorzien van het huidige Dementieplan, in samenspraak met de betrokken actoren én een diverse groep ouderen. Eind 2028 wordt een tussentijdse evaluatie van het nieuwe Dementieplan voorzien met dezelfde stakeholders.</p>